

Psychiatrie **Behandeling kan humaner**

Naakt en alleen

► **Isoleercel in psychiatrie onder vuur** ► **Medicatie zou beter zijn** ► **'Opsluiting is straf, en geen zorg'**

DOOR ZVEZDANA VUKOJEVIC EN NIKOLE DEN TEULING
AMSTERDAM

Na een aantal zelfmoordpogingen, was de situatie onhoudbaar. De destijds 16-jarige Jolijn Santegoeds (29) bleek een gevaar voor zichzelf en bracht maandenlang noodgedwongen door in een isoleercel - naakt. Een prikkelarm hok met niets erin om de patiënt volledig van de buitenwereld te isoleren.

'Je denkt: ze brengen me naar een plekje waar je hulp krijgt', blikt ze terug. 'Maar ik werd in een hoekje weggeduwd met een geplastificeerd matras, een papieren hoedje waarin ik moest poepen en plassen en een deken. Mijn bril moest ik afgeven terwijl ik -10 heb. Ik voelde mij zo afgedankt, het grootste stuk vuil van de wereld. Alleen fysiek leefde ik nog.'

Gruwelijk maar geen incident. Ria Trinks van het Landelijk Platform GGz, één van de organisatoren van de conferentie, kent de verhalen. Al lange tijd pleit het platform voor het terugdringen van het gebruik van de isoleercel. 'Opsluiting is een straf, en straf is geen zorg. Nederland staat in vergelijking met andere Europese landen ver bovenaan met het isoleren van cliënten.' Maar het gaat beter. Het GGz-platform doet onderzoek naar dwangtoepassingen in de psychiatrie.

Per jaar belanden zo'n 18 duizend keer per jaar mensen in 'de separeer'. De isoleercel mag alleen worden gebruikt als een patiënt een gevaar oplevert voor zichzelf, het personeel of medepatiënten. Dat is bij wet vastgelegd. In 2005 is 15 miljoen euro beschikbaar gesteld door het Rijk om het gebruik van de isoleer met 10 procent per jaar terug te dringen. Omdat

de separeer te vaak werd gebruikt om de rust op een afdeling te handhaven en te herstellen. Terwijl veel patiënten het verblijf erin als schokkend ervaren. Eind 2007 worden de eerste resultaten van de proefprojecten bekend gemaakt.

Psychiater en hoogleraar aan de Erasmus Universiteit Niels Mulder vindt dat we in Nederland teveel patiënten in de separeer plaatsen: 'De isoleercel werd veelvuldig gebruikt omdat we geen dwangmedicatie wilden toedienen. Met een naald de integriteit van het lichaam van de patiënt schenden, vonden we ingrijpender dan het separeren. Inmiddels zijn we daarvan teruggekomen. Er moet

'Ik voelde mij zo afgedankt, alleen fysiek leefde ik nog'

Jolijn Santegoeds, voormalig patiënt

meer personeel komen om betere begeleiding te geven aan een patiënt die agressief wordt. Daarnaast moeten we eerder medicatie geven.'

Bert van der Werf, klinisch psycholoog en wetenschappelijk onderzoeker: 'Eerst was de gedachte dat we hier goed aan deden, later kwam ook het besef dat je er grote schade mee kan berokkenen. De ene instelling pakt dit al op, bij de ander staat het nog in de kinderschoenen.' Van der Werf meent wel dat we het gebruik beter niet helemaal kunnen afschaffen.

In Denemarken bijvoorbeeld is het gebruik ervan helemaal verboden, maar zitten ze nu met een heel klein aantal patiënten in hun maag omdat

er voor hen echt geen veilig alternatief bestaat.' Maar ook voor die uitzonderingsgevallen is het volgens hem mogelijk een 'meer humane' separeer te maken. 'Nu zijn de cellen vaak afschrikwekkend. Met een leuke landschapsschildering op de muur

op een plastic matras

Nederland is koploper
Het aantal dwangopnames nam in vijf jaar met 50 procent toe tot 17 duizend per jaar (FOTO ANP)

Behandeling of vrijheidsberoving?

Mensen die in isoleer terecht komen zijn veelal gedwongen opgenomen. Psychiater Niels Mulder van de Erasmus Universiteit deed onderzoek naar het aantal dwangopnames van psychiatrische patiënten. Volgens hem is het aantal de afgelopen vijf jaar met 50 procent gestegen tot 17 duizend in 2006. Als de stijging doorzet moeten er over tien jaar volgens hem klinieken worden bijgebouwd. Een gedwongen opname kan tot grote problemen lijden, weet de 57-jarige Mulder uit ervaring. Gisteren moest hij verschijnen voor het hof in Den Bosch, omdat een psychotische vrouw beweerde dat ze door hem tegen haar zin langer was opgenomen in een ziekenhuis. De vrouw had in 2002 eerst zelf akkoord gegeven voor een opname, maar na enkele dagen weigerde ze haar medicijnen in te nemen. Volgens de psychiater was er met haar 'geen gesprek mogelijk'. Hij besloot de rechter – zoals de wet voorschrijft – om een machtiging voor verlenging van haar verblijf. De vrouw deed aangifte van wederrechtelijke vrijheidsberoving. Aanvankelijk werd hij veroordeeld tot twee maanden voorwaardelijke cel. Na tussenkomst van de Hoge Raad werd hij uiteindelijk vrij gesproken.

Advertentie

en een normaal roestvrij staal toilet wordt het al gezelliger.'

Inmiddels is Jolijn Santegoeds afgestudeerd en gaat het goed met haar. Nu zet ze zich onder meer in voor de actiegroep 'Tekeer tegen de isoleer' die het gebruik van isoleercellen en

dwang wil tegengaan. 'Ik werd steeds gekker. Ik bonkte constant met mijn hoofd tegen de muur. Het werkt juist averechts. In zo'n periode heb je juist behoefte aan menselijk contact en dan wil je niet worden weggestopt in een hoekje.'

